

**T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI**

**KATI ATIKLARIN KONTROLÜ
YÖNETMELİĞİ**

- 14.3.1991 tarih ve 20814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmış;
- 03.04.1991 tarih ve 20834 sayılı Resmi Gazete’de
- 22.02.1992 tarih ve 21150 sayılı Resmi Gazete’de
- 02.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de
- 15.09.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de
- 18.08.1999 tarih ve 23790 sayılı Resmi Gazete’de
- 29.04.2000 tarih ve 24034 sayılı Resmi Gazete’de
- 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de
- 05.04.2005 tarih ve 25777 sayılı Resmi Gazete’de

değişiklik yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde, doğrudan veya dolaylı bir biçimde alıcı ortama verilmesi, depolanması, taşınması, uzaklaştırılması ve benzeri faaliyetlerin yasaklanması, çevreyi olumsuz yönde etkileyebilecek olan tüketim maddelerinin idaresini belli bir disiplin altına alarak, havada, suda ve toprakta kalıcı etki gösteren kirleticilerin hayvan ve bitki nesillerini, doğal zenginlikleri ve ekolojik dengeyi bozmasının önlenmesi ile buna yönelik prensip, politika ve programların belirlenmesi, uygulanması ve geliştirilmesidir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, meskun bölgelerde evlerden atılan evsel katı atıkların, park, bahçe ve yeşil alanlardan atılan bitki atıklarının, iri katı atıkların, zararlı atık olmamakla birlikte evsel katı atık özelliklerine sahip sanayi ve ticarethane atıklarının, evsel su arıtma tesislerinden elde edilen (atılan) arıtma çamurlarının ve zararlı atık sınıfına girmeyen sanayi arıtma tesisi çamurlarının toplanması, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi, bertaraf edilmesi ve zararsız hale getirilmesine ilişkin esasları kapsar.

Özel ve/veya resmi kuruluşlarca ve gerçek kişilerce üretilip çeşidi, özelliği ve miktarı itibari ile insanın sağlığına zarar veren, su, hava ve toprağı kirleten, yanıcı ve patlayıcı madde ihtiva eden, hastalık mikrobu taşıyabilen zararlı ve tehlikeli atıklar hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

Tanımlar

Madde 3- Bu Yönetmelikte geçen;

Bakanlık : Çevre Bakanlığını,

Kanun : 2872 sayılı Çevre Kanununu,

Katı atık : Üreticisi tarafından atılmak istenen ve toplumun huzuru ile özellikle çevrenin korunması bakımından, düzenli bir şekilde bertaraf edilmesi gereken katı maddeleri ve arıtma çamurunu,(iri katı atık, evsel katı atık, bu Yönetmelikte “katı atık” olarak anılmaktadır.)

İri katı atık : Buzdolabı, çamaşır makinesi, koltuk gibi evsel nitelikli eşyalardan oluşan ve kullanılmayacak durumda olan çoğunlukla iri hacimli atıkları,

Evsel katı atık (çöp) : Konutlardan atılan tehlikeli ve zararlı atık kavramına girmeyen, bahçe, park ve piknik alanları gibi yerlerden gelen katı atıkları,

Arıtma çamuru : Evsel ve evsel nitelikli endüstriyel atık suların, fiziksel, kimyasal ve biyolojik işlemleri sonucunda ortaya çıkan, suyu alınmış, kurutulmuş çamuru,

Kompost : (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Organik esaslı katı atıkların oksijenli veya oksijensiz ortamda ayrıştırılması suretiyle üretilen toprak iyileştirici maddeyi,

Üretici : Faaliyetleri süresince atık oluşumuna sebep olan kişi veya kuruluşları,

Geri Dönüşüm : (Değişik : 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Atıkların bir üretim prosedürüne tabi tutularak, orjinal amaçlı ya da enerji geri kazanımı hariç olmak üzere, organik geri dönüşüm dahil diğer amaçlar için yeniden işlenmesini,

Geri kazanım : (İlave : 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Tekrar kullanım ve geri dönüşüm kavramlarını da kapsayan; atıkların özelliklerinden yararlanılarak içindeki bileşenlerin fiziksel, kimyasal veya biyokimyasal yöntemlerle başka ürünlere veya enerjiye çevrilmesini,

Zararlı ve tehlikeli atık : Patlayıcı, parlayıcı, kendiliğinden yanmaya müsait, suyla temas halinde parlayıcı gazlar çıkaran, oksitleyici, organik peroksit içerikli, zehirli korozif, hava

ve su ile temasında toksik gaz bırakan, toksik ve ekotoksik özellik taşıyan ve Bakanlıkça tehlikeli ve zararlı atık olduğu onaylanan atıkları,

Bertaraf etme : (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Katı atıkların, konut, işyeri gibi üretildikleri yerlerde geçici olarak biriktirilmesi, bu yerlerden toplanması, taşınması, geri kazanılması gibi işlemlerden sonra, çevre ve insan sağlığı açısından zararsız hale getirilmesi ve ekonomiye katkı sağlanması amacıyla kompostlaştırma, enerji kazanmak üzere yakma ve/veya düzenli depolama işlemlerinin tümünü,

İşleme tesisi : Geri kazanma tesisi, kompost veya yakma tesisi gibi katı atıklardan tekrar kullanılabilir madde veya enerji elde etmek, katı atıkların hacmini küçültmek ya da çevreye zararını azaltmak maksadı ile kurulan, inşa edilen tesis ve yapıları,

Organik madde veya yanma kaybı : Katı atık veya kompostun kurutulduktan sonra kül fırınında 775 °C’de 3 saat süre ile yakılması sonucu yanan veya kaybolan madde miktarını,

Kuru madde : Katı atık veya kompostun kurutma fırınında 103 °C’de yaklaşık 24 saat süre ile sabit ağırlığa gelinceye kadar kurutulması sonucunda geride kalan katı madde miktarını,

Organik Geri Dönüşüm : (İlave : 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Ambalaj atıklarının biyolojik olarak parçalanabilen kısımlarının kontrollü koşullar altında mikroorganizmalar aracılığıyla aerobik (kompostlama) veya anaerobik ortamda ayrıştırılarak (biyolojik metanlaştırma) stabilize organik atıklar veya metan gazının elde edilmesini,(Düzenli depolama organik geri dönüşüm kapsamına girmez.)

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM ÜRETİM, BERTARAF ETME VE ÖZENDİRMEYE İLİŞKİN ESASLAR

Katı Atık Üretim Aşamasında Uyulacak Esaslar

Madde 4- Katı atık üreten kişi ve kuruluşlar, en az katı atık üreten teknolojiyi seçmekle, mevcut üretimdeki katı atık miktarını azaltmak, katı atık içinde zararlı madde bulundurmamakla, katı atıkların değerlendirilmesi ve maddesel geri kazanma konusunda yapılan çalışmalara katılmakla yükümlüdür.

(İlave İkinci Fıkra : 22.2.1992 tarih ve 21150 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Katı atıkların en aza indirilmesinde, uluslararası uygulamalara uyum sağlayabilmek amacıyla atıkların geri dönüşüm ve bertarafına ilişkin idari tedbirler almaya ve bu konuda tebliğler yayımlamaya Bakanlık yetkilidir.

Bertaraf Aşamasında Uyulacak Esaslar

Madde 5- Bu Yönetmelik kapsamına giren katı atıkların bertarafı sırasında belediyeler ve yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar işlettikleri katı atık tesislerinin faaliyetlerinin planlanmasında ve işletilmesinde; insanların ruh ve beden sağlığına, hayvan sağlığına, doğal bitki örtüsüne, yeşil alanlara ve binalara, toplumun düzeni ve emniyetine, yeraltı ve yüzeysel su alanları ile su rezerv sahalarına zarar vermeyecek ve hava, gürültü yönünden çevre kirlenmesini önleyecek uygun tedbirleri almak zorundadırlar.

Eğitim

Madde 6- Bakanlık, mahallin en büyük mülki amiri ve belediyeler katı atık bertarafı ile ilgili olarak konut ve işyerlerinden daha az atık atılmasını temin etmek, atık içerisinde zararlı madde

atılmasını önlemek, katı atıkları değerlendirme ve maddesel geri kazanma çalışmalarına katılımı sağlamak üzere ilgili kişilere yönelik olarak gerekli eğitim çalışmalarını yaparlar.

Katı Atıklardan Geri Kazanılmış Malzeme Üretenlerin Özendirilmesi

Madde 7- (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Bakanlık, mahallin en büyük mülki amiri ve belediyeler;

1)Geri kazanılabilen veya insan sağlığına ve çevreye zarar vermeden bertarafı mümkün olan maddelerin kullanılmasını,

2)Geri kazanılmış maddelerden imal edilen malzeme ve ürünlerin tercih edilmesini, teşvik ederler.

Katı atıkları geri kazanma amacıyla tesislerinde işleyen kişi ve kuruluşlara, bu faaliyetlerinden dolayı Çevre Bakanlığı tarafından Çevre Kirliliğini Önleme Fonu’ndan karşılanmak üzere uygun görülmesi halinde maddi destek sağlanabilir.

Ayrı Bertaraf Edilmesi Gereken Atıklar

Madde 8- (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Ayrı bertaraf edilmesi gereken atıkları üreten;

a) Hastanelerin, kliniklerin, laboratuvarların ve benzeri yerlerin hastalık bulaştırıcı enfekte, kimyasal ve radyolojik atıkları ile tehlikeli atıklarını,

b) **(Değişik : 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik)**Tüketicilerin, kullanılmış akü, pil ve ilaç atıkları ile, kullanılmış araç lastiklerini,

c) **(İlave : 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik)**Tüketicilerin, ambalaj atıkları dahil değerlendirilebilir katı atıklarını,

d) **(İlave : 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik)**Tüketicilerin, metal variller, buzdolabı, çamaşır makinesi, elektronik aletler, mobilya gibi büyük hacimli katı atıklarını,

evsel atıklar ile birlikte atmaları yasaktır.

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeler, bu alanlar dışında ise mahallin en büyük mülki amiri, yukarıda belirtilen ve ihtiva ettikleri zararlı maddeler dolayısıyla toplanması, değerlendirilmesi veya bertarafı özel işlemler gerektiren atıkları, 27/8/1995 tarihli ve 22387 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve 20/5/1993 tarihli ve 21586 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine göre bertaraf eder veya ettirir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KATI ATIKLARIN KAYNAĞINDA AYRI TOPLANMASI VE TAŞINMASI

Katı Atıkların Toplanması

Madde 18- (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Katı atıkların, üretici veya taşıyanları tarafından denizlere, göllere ve benzeri alıcı ortamlara, caddelere, ormanlara ve çevrenin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olacak yerlere dökülmesi yasaktır.

Konutlarda ve işyerlerinde, evsel veya evsel nitelikli endüstriyel çöpleri çöp toplama aracına vermek üzere kullanılan çöp biriktirme kapları, çeşitli büyüklükte ve her biri standart ölçülerde olmak zorundadırlar. Bu kapların ölçüleri, şekilleri, malzemeleri Bakanlıkça çıkarılacak tebliğlerde belirtilir.

Çöpü üretenler, bu çöp biriktirme kaplarını, çevrenin sağlığını bozmayacak şekilde kapalı olarak muhafaza etmek ve çöp toplama işlemi sırasında yol üstünde hazır bulundurmamak zorundadır.

(İlave dördüncü fıkra : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Evsel katı atık ve evsel nitelikli endüstriyel katı atık üreten kişi ve kuruluşlar, katı atıklarını belediyelerin ve mahallin en büyük mülki amirinin istediği şekilde konut, işyeri gibi üretildikleri yerlerde hazır etmekle yükümlüdürler.

Evsel Nitelikli Olmayan Katı Atıkların Toplama Kapları

Madde 19- Evsel nitelikte olmayan katı atıkların toplanmasında veya tesis içinde biriktirilmesinde, çevre ve insan sağlığını, çevrenin görünüşünü bozmamak, çevreyi koku, toz gibi yönlerden rahatsız etmemek kaydıyla istenilen hacim ve şekilde kap veya tank kullanılabilir.

Katı Atıkların Taşınması

Madde 20- Toplanan evsel ve evsel nitelikli endüstriyel katı atıkların, görünüş, koku, toz, sızdırma ve benzeri faktörler yönünden çevreyi kirletmeyecek şekilde kapalı özel araçlarda taşınması zorunludur.

(İlave ikinci fıkra : Belediye ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerdeki sanayi tesisleri ve turistik tesis işletmeleri atıklarının taşınmasından sorumludurlar. Bu alanlarda toplama ve taşıma işlemlerini valilikler ve Bakanlık denetler.

Aktarma İstasyonları

Madde 21- Katı atıkların taşınmasının ekonomik olmasını sağlamak, taşıma hattındaki trafiğe fazla yüklenmemek için şehirlerin merkezi yerlerinde aktarma istasyonları kurulabilir. Bu istasyonlarda küçük hacimli araçlarla toplanan katı atıkların daha büyük hacimli araçlara aktarılarak, bu araçlarla işleme ve depo yerlerine taşınması sağlanır. Aktarma direkt taşıma aracına yapılabileceği gibi, bir ara depoya (bunker) boşaltıldıktan sonra, yeni araca doldurmak şeklinde, dolaylı olarak da gerçekleştirilebilir.

Aktarma istasyonlarının koku, toz, gürültü ve görünüş yönünden çevreyi kirletmemesi için, boşaltma işleminin yapıldığı yerlerin, kapalı olarak inşa edilmesi zorunludur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

KATI ATIKLARIN DEPOLANMASI

Evsel Katı Atık Depo Alanına Depolanacak Atıklar Ve İstisnaları

Madde 22- 2 nci madde de belirtilen atıklar, hafriyat toprağı hariç olmak kaydıyla evsel katı atık depolama sahasına depolanır.

Evsel ve evsel nitelikli endüstriyel katı atıkların öncelikle geri kazanılması esastır. Geri kazanmanın ekonomik ve teknik olarak mümkün olmaması halinde, atıklar çevrenin sağlığının korunması, katı atık hacminin azaltılması, kısmen enerji veya kompost elde edilmesi amacıyla termik veya biyolojik işlemlere tabi tutulur. Ancak termik veya biyolojik işlemlere elverişli olmayan veya bu işlemler sonucu yan ürün olarak ortaya çıkan atıkların depolanması zorunludur. Bu amaçla belediyeler 1580 sayılı Belediyeler Kanunu gereğince katı atıklar için yapılan depolarda aşağıdaki hususları gözönünde bulundurulur.

Evsel atıkları düzenli depolamak amacıyla inşa edilen depolara, insan ve çevre sağlığını korumak amacıyla;

- 1) Sıvıların ve sıvı atıkların,
- 2) Akıcılığı kayboluncaya kadar suyu alınmamış arıtma çamurlarının,
- 3) Patlayıcı maddelerin,
- 4) Hastane ve klinik atıklarının,
- 5) Hayvan kadavralarının,
- 6) Depolama esnasında aşırı toz, gürültü, kirlenmeye ve kokuya sebep olabilecek atıkların,
- 7) Radyoaktif madde ve atıkların,
- 8) Tehlikeli atık sınıfına giren katı atıkların, depolanması yasaktır.

Katı Atık Depo Tesislerinin Yer Seçimi

Madde 24- Evsel ve evsel nitelikli endüstriyel katı atıkları ve arıtma çamurlarını düzenli olarak depolamak amacıyla inşa edilen depo tesisleri, Bakanlık veya ilgili belediyeler tarafından içme suyu temin edilen ve edilecek olan yüzeysel su kaynaklarının korunması ile ilgili olarak çıkarılan yönetmeliklerde, çöp dökülmeyeceğı ve depolanmayacağı belirtilen koruma alanlarında kurulamaz.

Depo tesisleri, en yakın yerleşim bölgesine uzaklığı 1000 metreden az olan yerlerde inşa edilemez. Ancak, depo tesislerinin çevresinde tepe, yığın ve ağaçlandırma gibi engeller varsa mahalli çevre kurullarının karar ve gerektiğinde Bakanlığın uygun görüşü ile, bu mesafeden daha az olan yerlerde de ilgili belediye ve mahallin en büyük mülki amirliğince depo kurulmasına müsaade edilebilir.

Taşkın riskinin yüksek olduğu yerlerde, heyelan, çığ ve erozyon bölgelerinde, içme, sulama ve kullanma suyu temin edilen yeraltı suları koruma bölgelerine katı atık depo tesislerinin yapılmasına müsaade edilemez.

Bu alanlar işletmeye açıldıktan sonra iskana açılmayacak şekilde planlanır ve etraflarına bina yapılmasına müsaade edilemez.

Depo Tesisleri

Madde 25- Depo tesisleri aşağıda belirtilen özellikler taşımalıdır:

1) Evsel ve evsel katı atık özelliğindeki endüstriyel atıklar ile, bunların atık su arıtma çamurlarını depolamak üzere inşa edilen depo tesislerinin aşari kapasiteleri, nüfusu 100.000'den küçük olan yerleşim bölgelerinde 10 yıllık depolama ihtiyacını karşılayacak şekilde, nüfusu 100.000'den büyük olan yerlerde 500.000 m³ olarak planlanır.

2) Depo tesisine ulaşım ve depo iç yollarında geçiş her türlü hava şartlarında mümkün olacak şekilde düzenlenir.

3) Planlanan depo tesisi bir çit ile çevrilir.

4) Depolama sahasında kirlenen araba tekerleklerinin yolları ve caddeleri kirletmemesi için, tekerlekleri temizleyecek teknik tedbirleri alınır.

5) (Değişik : 22.2.1992 tarih ve 21150 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan yönetmelik) Depo tesisi girişinde, girişi kontrol altında tutmak, gelen katı atıkları muayene etmek, tartmak amacıyla bekçi kulübesi, işletme odası, kantar ve kantar binası bulunur.

Depo Tabanının Teşkili ve Sızıntı Suyu Toplanması

Madde 26- (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Düzenli depo tesisinden, depo tabanına sızan sızıntı sularının yeraltı sularına karışmasını önlemek için depo tabanı geçirimsiz hale getirilir. Depo tabanında oluşturulan bir drenaj sistemi ile sızıntı suları toplanır. Bu amaçla;

1) Depo tabanı, tabii yeraltı suyunun maksimum seviyesinden en az 1 metre yüksekte olur.

2) (Değişik : 18.8.1999 tarih ve 23790 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Depo tabanına; sıkıştırılmış kalınlığı en az 60 cm. olan kil veya aynı geçirimsizliği sağlayan doğal ya da yapay malzeme serilir. Bu malzemelerin geçirimsizlik katsayısı (permeabilite) 1.10^{-8} m/sn’den büyük olamaz. Az çatlaklı kaya zeminlerde ise bu değer 1.10^{-7} m/sn olarak alınır.

Depo tabanının, en az 3 metre kalınlığında doğal kil ve benzeri 1.10^{-8} m/sn geçirimsizlik katsayısını sağlayan bir malzeme olması durumunda, depo tabanı tekrar geçirimsizlik malzemesi ile kaplanmaz. Bu durumda geçirimsizlik katsayısının sahanın her yerinde 1.10^{-8} m/sn olması sağlanır.

İçme ve kullanma suyu havzalarının uzun mesafeli koruma alanında inşa edilecek düzenli depo sahası tabanında, sıkıştırılmış kalınlığı 60 cm. olan kil tabakasının üzerine, kalınlığı 2 mm. olan yüksek yoğunluklu polietilen folye (HDPE) serilir. Serilecek folyenin yoğunluğu $941-965 \text{ kg/m}^3$ arasında olmak zorundadır.

3) Geçirimsiz hale getirilen taban üzerine dren boruları döşenerek sızıntı suları bir noktada toplanır. Hidrolik ve statik olarak hesaplanması gereken drenaj borularının çapı minimum 100 mm. ve minimum eğimi %1 olur. Dren boruları, münferit borular şeklinde, yatayda ve düşeyde kıvrım yapmadan doğrusal olarak depo sahası dışına çıkar. Depo tesisi çıkışında kontrol bacaları bulunur. Ayrıca dren boruları çevresine kum, çakıl filtre yerleştirilir. Bu filtrenin boru sırtından itibaren yüksekliği minimum 30 cm. olur.

4) Toplanan sızıntı suları, Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliğinde verilen deşarj limitlerini sağlayacak şekilde artırılır.

Depo Gazının Uzaklaştırılması

Madde 27- Depo kütlelerinde havasız kalan organik maddenin, mikrobiyolojik olarak ayrışması sonucu çevreye yayılarak, patlamalara, zehirlenmelere sebep olabilecek metan gazı ağırlıklı olmak üzere karbondioksit, hidrojen sülfür, amonyak ve azot bileşikleri yatay ve düşey gaz toplama sistemi ile toplanır ve kontrollü olarak atmosfere verilir veya enerji üretmek sureti ile değerlendirilir.

Arıtma Çamurunun Eysel Katı Atıklarla Birlikte Depolanması

Madde 28- Arıtma çamurunun depolanabilmesi için içinde bulunan su oranının %65 olması gerekir. Ancak depo yeri işletmecileri, çamurun su oranının daha fazla olması halinde, deponun stabilitesini bozmayacağı, koku problemi ortaya çıkarmayacağı kanaatine varırlarsa, su oranı %75’e kadar olan çamurları kabul edebilirler.

Depo Tesisinin Olumsuz Etkisinin Önlenmesi

Madde 29- Depo tesisinde toz, koku, kağıt ve gürültü gibi çevreyi olumsuz yönde etkileyecek tesirlere karşı tedbir alınır. Ayrıca, depo sahasında evcil ve yabani hayvanların beslenmesi yasak olup, haşere ve sinek üremesini önleyecek tedbirler alınır.

Depo Sahasının Yeşillendirilmesi

Madde 30- Depolama işleminin tamamlanmasından sonra veya şevlerde dolgu sırasında, depo sahasının görünüş olarak çevreyi rahatsız etmemesi ve arazinin tekrar kullanılabilir hale getirilmesi için yeşillendirilmesi, ağaçlandırılması, deponun en üstüne ve şevlere tarım toprağı serilmesi gerekir. Bu toprağın kalınlığı dikilmek istenen bitkinin kök derinliğine göre seçilir. Depo kütlesi üzerine düşen yağmurun kısa sürede sahayı terk etmesi için en üst toprak tabakasının eğiminin %3'den büyük olması gerekir.

Depo Tesisine Ruhsat Alınması

Madde 31- Evsel ve evsel nitelikli endüstriyel katı atık ve arıtma çamurları depo tesisine inşaat ruhsatı vermeye;

1) Belediye hudutları ve mücavir alan sınırları dışında kalan yerlerde mahallin en büyük mülki amiri,

2) Belediye hudutları ve mücavir alanlar içinde kalan ve büyükşehir belediyesi olan yerlerde Büyükşehir Belediye Başkanlığı, diğer yerlerde belediye başkanlıkları, yetkilidir.

3) (İlave : 22.2.1992 tarih ve 21150 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelik) Ancak bu idareler Katı Atık Depo Tesisine depolama ruhsatı vermeden önce gerekli tüm bilgi ve belgelerle birlikte nüfusu on bine kadar olan yerlerde Mahalli Çevre Kurulu'na, nüfusu on binden yukarı olan yerlerde ise Bakanlığa müracaat ederek bu makamların uygun görüşünü almak zorundadır.

Bu maddenin 1 inci ve 2 nci bentlerinde belirtilen merciler tarafından, depo yeri tabanı, sızıntı suyu drenaj sisteminin ek tesislerinin projesine uygun görülmesi halinde işletme ruhsatı verilir. Ruhsatta depo tesisine kabul edilecek atık tipi belirtilir.

Depo Yeri İşletilmesi ve Kontrolü

Madde 32- (Değişik : 15.9.1998 tarih ve 23464 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik) Katı atık depolama tesisi işletmecisi kişi ve kuruluşlar, her depo tesisinde tesise gelen atıkların kontrolünden ve depo tesisinin işletilmesinden sorumlu bir teknik görevli bulundurmak zorundadırlar.

Depo tesisi işleten kişi ve kuruluşlar tarafından, tesis için Bakanlıkça hazırlanacak Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi İşletme Formatı doğrultusunda bir işletme planı hazırlanır. İşletme planı çerçevesinde, sızıntı suyu miktarı ve özellikleri tesisi işletenler tarafından belirli aralıklarla ölçülür ve sonuçlarından istenildiğinde Bakanlığa bilgi verilir.

Tesisi işleten kişi veya kuruluşlar, evsel katı atık niteliğinde olmayan pil, akü ve ilaç gibi tehlikeli ve tıbbi atıkları depo sahasına kabul etmezler. Bu atıklar 27/8/1995 tarihli ve 22387 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve 20/5/1993 tarihli ve 21586 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliğine göre bertaraf edilir.

Depo sahası çevresine sızıntı suyu ve depo gazı izleme ve ölçme kuyuları açılır. Bu kuyularda işletme planı çerçevesinde belirli aralıklarla, olası sızıntı suyu ve depo gazı kaçaklarına karşı depo tesisi işleten kişi ve kuruluşlar tarafından ölçümler ve kontroller yapılır. Ölçüm işlemleri, depo sahası kapatıldıktan sonra 10 yıl müddetle devam eder.

Bakanlığın talep etmesi halinde depo tesisi işleten kişi ve kuruluşlar, istenen her türlü bilgiyi vermek zorundadırlar.

ALTINCI BÖLÜM KATI ATIKLARIN KOMPOSTLAŞTIRILMASI

Kompostun Kullanımı

Madde 33- Organik katı atıkların oksijenli ortamda indirgenmesi suretiyle elde edilen kompostun toprağın yapısını iyileştirici bir vazife görmesi için;

- 1) Bahçe ve mutfak artıklarının, bu iş için kurulmuş tesislerde kompostlaştırılması,
- 2) Kompost üretimini kolaylaştırmak için, komposta elverişli organik atıkların ayrı toplanması, gerekir.

(İlave ikinci fıkra: 25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) İşlenmiş arıtma çamurunun toprakta kullanılması, ham çamur ve işlenmiş arıtma çamurunun kullanma sınırlamaları ve yasakları ile, kompostun toprakta kullanımı, 10/12/2001 tarih ve 24609 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği”nin 8, 9 ve 10 uncu maddelerindeki hükümlere tabidir.

Kompost Tesislerinde Bulunması Gerekli Teknik Özellikler

Madde 34- Yıllık kapasite 200 tondan büyük olan kompost tesislerinde;

- 1) Kompost tesisi havalandırılarak çalıştırılıyorsa, emilen havanın filtreden geçirilmek suretiyle temizlendikten sonra atmosfere verilmesi,
- 2) Kompost sahasından toplanan sızıntı suyu kompostun ıslatılması için kullanılmıyorsa, sızıntı suyu arıtdıktan sonra alıcı ortama verilmesi ve bu konuda Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğinin alıcı ortam standartlarına uyulması,
- 3) Tesise gelen katı atıklar için ön depolama ve dengeleme görevi yapan ön deponun (bunker) kapalı olması,
- 4) Kompost tesislerinin yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının koruma alanı içine inşa edilmemesi,
- 5) Yerleşim alanlarına en yakın mesafenin 1000 metre olması, gerekir.

Madde 35- (25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelikle madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

Madde 36-(25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelikle madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

Madde 37- (25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelikle madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

YEDİNCİ BÖLÜM KATI ATIKLARIN YAKILMASI

Yakma Tesisi İle İlgili Teknik Hususlar

Madde 38- Katı atıkları hijyenik olarak zararsız hale getirmek, hacmini azaltmak ve kısmen enerji elde etmek maksadı ile inşa edilen yakma tesislerinin;

- 1) Kapasitesi 0.75 ton/saat’den küçük olan evsel atık yakma tesislerinde baca gazı içindeki oksijen fazlalığı %17, kapasitesi 0.75 ton/saat’den büyük olan tesislerde ise %11 olması,
- 2) Katı atık yakma tesislerinde katı atık miktarlarındaki günlük ve haftalık değişimleri dengelemek ve atıkların yanma hücrelerine verilmesini sağlamak amacı ile;

- a) Bir ön silo inşa edilmesi,
 - b) Bu ön silolarda vakum uygulanarak, boşaltma sırasında ortaya çıkabilecek tozun çevreye yayılmasının önlenmesi,
 - c) Bu ön silodaki basıncın atmosfer basıncının altında tutulması,
 - d) Emilen havanın yakma hücrelerine gönderilerek yakılması,
 - e) Yakma hücrelerinin çalışmaması durumunda önsilodan emilen havanın bacadan atmosfere verilmesi,
- 3) Sıvı atıklar ve arıtma çamurunun da tesiste yakılması halinde, bu maddelerin kapalı kaplar içinde depolanması, üstü açık olan boşaltma yerlerinde bir hava emme tertibatı veya vakum bulundurulması,
 - 4) Yakma hücrelerinin devreye alınabilmesi, hücredeki sıcaklığın belirli bir değerin altına düşmesi halinde ani olarak devreye girecek yakıtla çalışan yedek yakma sisteminin bulunması,
 - 5) Yakma tesislerinin bacaları ile ilgili olarak Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğindeki teknik hususların yerine getirilmesi,
 - 6) Yakma tesislerinde;
 - a) Son yakma hücrelerinin bulunması,
 - b) Minimum hücre sıcaklığının 800° C olması
 - c) Sistemde poliklorlü aromatik hidrokarbonu çok olan atıklar yakılıyorsa, yakma hücrelerinin sıcaklığının 1200° C olması,
 - d) Yakma hücrendeki sıcaklığın devamlı ölçülmesi, kaydedilmesi ve hücredeki sıcaklığın istenen sıcaklığın altına düşmesi halinde, yedek yakma sisteminin otomatik olarak devreye girerek son yakma hücrendeki sıcaklığı artırması,
 - e) Atığın son yakma hücrelerine hücredeki sıcaklığın yedek yakma sistemi ile istenen minimum yakma sıcaklığına eriştikten sonra verilmesi,
 - 7) Yanma sonucunda çıkan cüruf içinde yanmamış atık miktarının ağırlık olarak, külün %2'sini geçmemesi ve tesiste arıtma çamuru yakılması halinde bu değerin %3'e kadar çıkabilmesi,
 - 8) Cüruf ve baca gazı partiküllerinin ayrı ayrı toplanması,
 - 9) Yakma sonucu ortaya çıkan ısı ve cürufun değerlendirilebilmesi için gereken önlemlerin alınması,
 - 10) Tesiste Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde belirtilen sınır emisyon değerlerini sağlayacak baca gazı temizleme sistemlerinin bulunması gerekir.

(İlave İkinci Fıkra : 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmelik)Belediyeler atık bertarafının yakma ile olacağı hallerde ayrı toplama ve/veya ayırma ile ilgili plan ve projelerini yakma tesisleri ile birlikte gerçekleştirmek zorundadır.

Baca Gazı Sınır Emisyon Değerleri

Madde 39- Eysel katı atık yakma tesislerinde, Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinin 7 nci ekinde 2 nci grup tesisler başlığı altında yer alan esaslara uyulur.

Eysel Katı Atık Tesisinde Yakılması Yasak Olan Maddeler

Madde 40- Eysel katı atık, evsel arıtma çamuru ve evsel katı atık benzeri endüstriyel atıkları yakmak maksadı ile inşa edilen yakma tesislerinde, ağırlık olarak katı atık toplam miktarının %1'ini geçen organik bağlı klor veya 1 kg atıkta 50 mg'dan fazla halojenli organik madde ihtiva eden tehlikeli atıkların yakılması yasaktır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM KATI ATIK İŞLEME TESİSLERİNE İNŞAAT VE İŞLEME RUHSATI VERİLMESİ

İnşaat Ruhsatı Verilmesi

Madde 41- Katı atıklar için yakma, kompost ve benzeri işleme tesisi inşa etmek isteyen kişi veya kuruluşlar, bu Yönetmeliğin 31 inci maddesinde belirtilen mercilerden inşaat ruhsatı almak zorundadır. Ancak bu merciler inşaat ruhsatı vermeden önce tesisle ilgili belgeleri Bakanlığa göndererek görüşünü almak zorundadır.

Belediyeler veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlar, tesisi çevreyi kirletmeyecek, toplumun huzurunu bozmayacak ve yürürlükte olan kanun ve yönetmeliklerde istenilen ürün ve emisyon sınırlarını sağlayacak şekilde çalıştırmak zorundadır. Belediyeler veya yetkilerini devralan kişi veya kuruluşlar bu Yönetmelikte ve eklerinde belirtilen ölçümlerini yapmak, sonuçlarını istendiğinde mahallin en büyük mülki amirine, belediye başkanlıklarına ve Bakanlığa bildirmek zorundadır.

İşletme Ruhsatı Verilmesi ve Denetlenmesi

Madde 42- İşletme ruhsatı, tesisin 3194 sayılı İmar Kanunu ile belirtilen şartlara uygun olarak inşa edildiğinin tesbiti halinde 31 inci maddede belirtilen merciler tarafından verilir.

Bakanlık veya bölge teşkilatları, mahallin en büyük mülki amirliği ve büyükşehir belediye başkanlıkları veya belediyeler, tesisi, ürünlerinin kalitesini, işletme şekli, hava ve gürültü emisyonu bakımından denetleyebilir, ölçüm yapabilir ve numune alabilirler.

İşletme Ruhsatının İptali

Madde 43- Bakanlık, büyükşehir belediyeleri veya belediyeler ile mahallin en büyük mülki amirince yapılan kontrollerde, tesisin işletme ruhsatına uygun olarak çalıştırılmadığının ürün ve atık kalitesinin Yönetmelikte istenen özellikte olmadığına, hava, gürültü emisyonlarının veya tesise ait suların ilgili Yönetmeliklerde istenen şartları sağlamadığının tespit edilmesi halinde, hatanın giderilmesi için işletmeciyi, kontrolü yapan merci yazılı olarak ikaz eder. Hatanın düzeltilmesi için verilen süre, hatanın önemine ve kaynağına göre bir ay ile bir yıl arasında değişir. Şehirden toplanan katı atığın özelliğinden dolayı hatanın düzeltilemeyeceği anlaşılırsa, ruhsatı veren merci tarafından, Bakanlığın da görüşü alınarak, işletme ruhsatı iptal edilir. Yapılan kontrollerde, işletme ruhsatı süresi biten tesislere, mevcut işletme şartlarında çalıştırılmasının insan ve çevre sağlığı açısından mahzurlu görülmesi, sözkonusu işletme şartlarının düzeltilemeyeceğinin anlaşılması halinde, işletme ruhsatı yenilenmez.

DOKUZUNCU BÖLÜM ARITMA ÇAMURLARININ TARIMDA KULLANILMASI

Madde 44- (25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelikle madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

Madde 45- (25.04.2002 tarih ve 24736 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelikle madde yürürlükten kaldırılmıştır.)

ONUNCU BÖLÜM ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER

Denetim

Madde 46- Bakanlık bu Yönetmelik çerçevesinde yapılacak denetimlerde Kanuna göre yetkilidir.

Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında Kanunun 15 ve 16 ncı maddelerinde belirtilen merciler tarafından gerekli işlemler yapılır ve 26 ncı maddedeki yaptırım uygulanır. Kanunun 24 üncü maddesindeki merciler tarafından 20, 21 ve 23 üncü maddelerinde belirtilen idari nitelikteki cezalar verilir.

İşletmecinin Yükümlülüğü

Madde 47- Tesislerin işletmecileri,

- 1) Yetkili mercinin görevlendirdiği kişilerin tesislere girmesine izin vermekle,
 - 2) Görevli kişiler tarafından numune alınması ve yerinde ölçüm yapılması için izin vermekle,
 - 3) Görevli kişilerin istedikleri bilgi ve belgeleri sağlamakla,
 - 4) İzin alma işlemi veya denetleme işlemleri ile ilgili olarak yapılan deneyler ve ölçüm masraflarını karşılamakla,
- yükümlüdürler.

Tebliğler

Madde 48- Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili teknik ve idari tebliğler, Çevre Bakanlığı tarafından çıkarılır.

Komisyon çalışma usul ve esaslarını ve gündemini kendisi belirler. Komisyon üyeliği bir yıl sürelidir. Ancak kurumları tarafından seçilmeleri halinde aynı üyeler göreve devam edebilirler.

Komisyon gerektiğinde konu ile ilgili kurum/kuruluşlarla görüş alışverişinde bulunmak üzere genişletilmiş toplantılar yapabilir.

GEÇİCİ HÜKÜMLER

Mevcut Katı Atık İşleme ve Depolama Tesisleri

Geçici Madde 1- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce inşasına ve işletilmesine başlanılan katı atık işleme ve depolama tesislerini işleten belediyeler veya yetkilerini devrettikleri kişi ve kurumlar Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde tesislerin yeri, kapasitesi ve teknik özellikleri ile ilgili bilgi ve dokümanlarla birlikte Madde 31, 32, 41 ve 42’de verilen prosedüre uygun olarak inşaat ve işletme ruhsatı almak üzere ilgili mercilere başvurmak zorundadır.

Belediye ve mahallin en büyük mülki amiri; bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce dolgusuna başlanılan depolar, Yönetmeliğin 24 ve 25 inci maddelerinde belirtilen şartları taşıyamıyorsa, en geç bir yıl içinde söz konusu sahada depolama işlemine son vermeye yetkilidirler. Ancak bu durumda da 27, 28, 29 ve 30 uncu maddelerde belirtilen hususlar yerine getirilir. Sözü edilen bu geçici sürede 22 inci maddede belirtilen katı atıkların, söz konusu depo alanına depolanması yasaktır.

Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce dolgusuna başlanılan 24 üncü maddede belirtilen şartları taşıyan depo işletmecileri, 22, 25, 27 ve 29 uncu maddelerde belirtilen şartları yerine getirmek ve Bakanlığın uygun görüşünü almak kaydıyla 3 yıl süre ile faaliyetlerine devam ederler.

Mevcut Katı Atık Yakma Ve Kompostlaştırma Tesisleri

Geçici Madde 2- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte mevcut kompostlaştırma tesislerinin işletmecileri Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren;

- 1) **(Değişik:** 3.4.1991 tarih ve 20834 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) 1yıl içinde 34 üncü maddede belirtilen şartları yerine getirmekle,

2) (Değişik: 3.4.1991 tarih ve 20834 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) 6 ay içinde 37 nci maddede verilen ölçümleri ve kontrolleri yapmakla, yükümlüdürler.

Mevcut evsel katı atık yakma tesisleri bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde bu Yönetmelikte verilen hükümleri yerine getirmekle yükümlüdür.

Mevcut yakma ve kompostlaştırma tesisleri Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1,5 yıl içinde 42 nci maddede verilen prosedürle işletme ruhsatı almakla yükümlüdürler.

Arıtma Çamurlarının Analizi

Geçici Madde 3- Arıtma çamurlarını tarımda kullanan gerçek özel ve tüzel kişi ve kuruluşlar, 44 üncü maddede verilen analizleri 6 ay içinde yapmak veya yaptırmak zorundadırlar.

Depo tesisi ve işleme tesisi işletmecileri Geçici 1 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki bilgileri ve Geçici 2 nci maddede verilen tesis ve kontrol veya analizlere ait sonuçları ve dokümanları mahallin en büyük mülki amirliğine, belediye başkanlıklarına ve Bakanlığa 6 ay içinde yazılı olarak bildirmek zorundadırlar.

Çevre kirliliği yönünden tehlike arzeden durumlarda belediyeler Geçici 1 inci Maddede verilen geçiş sürelerini Bakanlığın uygun görüşünün alarak kısaltmaya yetkilidir.

Ek Geçici Madde 1- (İlave : 3.4.1991 tarih ve 20834 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Mevcut depo ve işleme tesislerine, Yönetmelikteki hususlara uygunluğunun sağlanması için Geçici 1 ve 2 nci maddelerde süre verilmiş olması, bunlar hakkında 2872 sayılı Çevre Kanunu ile bunun ek ve değişikliklerinde öngörülen idari ve cezai yaptırımların uygulanmasına engel değildir.

Hukuki Dayanak

Madde 51- (Değişik: 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Bu yönetmelik 9.Ağustos.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 1 ve 3 üncü maddelerinde öngörülen amaç ve ilkeler doğrultusunda adı geçen Kanunun 8,9,10,11 ve 31 inci maddeleri ile 389 sayılı Çevre Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 2 nci maddesinin (a), (c), (d), (e) ve (g) bentleri ve 25 inci maddesi gereğince hazırlanmıştır.

Yürürlük

Madde 52- (Değişik: 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Bu Yönetmelik Resmi Gazete’de yayınlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 53- (Değişik: 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik) Bu Yönetmelik hükümlerini, Çevre Bakanı yürütür.

EK-II

(Değişik: 2.11.1994 tarih ve 22099 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik)

PLASTİK, METAL, CAM VE TERMOPLASTİK MADDE

İHTİVA EDEN KARTON ESASLI KUTULARIN

TOPLANMASINDA ULAŞILACAK ORANLAR

(Adet ve Ağırlık Üzerinden)

<u>YILLAR</u>	<u>PLASTİK-CAM</u>	<u>METAL</u>	<u>TERMOPLASTİK MADDE İHTİVA EDEN KARTON ESASLI KUTU</u>
1991	% 15 (Gönüllü Hedef)	% 10 (Gönüllü Hedef)	----
1992	% 25	% 15	----
1993	% 35	% 20	----
1994	% 45	% 30	% 5 (Gönüllü Hedef)

**PLASTİK, METAL, CAM VE TERMOPLASTİK MADDE İHTİVA EDEN
KARTON ESASLI KUTULARIN GERİ KAZANILMASINDA
ULAŞILACAK ORANLAR
(Toplananın Ağırlığı Üzerinden)**

<u>YILLAR</u>	<u>TOPLANAN AMBALAJ MALZEMELERİNİN GERİ KAZANIM ORANLARI</u>
1995	% 45

(Değişik: 29.04.2000 tarih ve 24034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan yönetmelik)
1995’den sonraki toplama ve geri kazanım oranları komisyonca tespit edilir.

